

hvad en Landssthingsmand, F. Nielsen, i sin Bog havde fremsført om dette Anliggende, det var det ærede nuværende Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgfreds. Nu vil jeg endelig tillade mig, hvad jeg egentlig bad om Ordet for, at vende mig med nogle Bemærkninger særligt til det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen). Han viser i sine idelige personlige Henvendelser til mig en saadan varm Interesse for mig, og jeg kan næsten sige en saadan Kjærlighed til mig, at det ikke kan forundre, at jeg en Gang viser nogen Ojenfærlighed mod ham. Jeg saar nemlig wilkaarlig Lyst til ogsaa for en Gang her at skænke ham en lignende personlig Opmærksomhed. Det ærede Medlem fortæller, at jeg lider af en stærk Bestemthed. Ja, man kan jo tvistes, om dette er en Dyd eller en Udyd, men deri ligner jeg ialfald ikke ham, thi jeg veed, at han i kirkelige Spørgsmaal lider af en uhyre Ubestemthed. Dette er ikke en Beskyldning, som jeg blot her i Stridens Hede paa staaende Fod udkaster, thi jeg har alt sagt det kibliger paa Tryk, hvorledes han stadig gjennem en Række af Udtalelser har modsagt sig selv. Han har iblandt Andet paa den anden Rigsdagsamling erklæret, at Kirken skulde have en organisk Forfatning, vi skulde ikke lovgive om Kirkens indre Anliggender og en saadan Forfatning var det Rigsdagens Pligt at bringe tilveie, see Rigsdagsstidenden Pag. 1415. Han har derimod i den 15de Session sagt, at Kirken ikke ifølge Grundloven kunde fordre en organisk Forfatning, og der var ikke Nogen paa Jorden uden Folk med hierarkisk-catholske Anstuelser, som kunde finde det ud af Grundlovsparagrafen — og saa har dog det ærede Medlem selv udfundet det, see Rigsdagsstidenden Pag. 657. Det er ikke blot disse Udtalelser, som staae imod hinanden. Jeg har i mit Skrift om Staten og Kirken paa flere Steder paa-viist, at det ærede Medlem 8—10 Gange har modsagt sig selv, idet han til een Tid har havt den ene Mening og til en anden Tid den anden Mening, en tredie Gang har han atter havt den første Mening, en fjerde Gang den anden Mening, en femte Gang den første Mening, en sjette Gang den anden Mening

og saa fremdeles. Det ærede Medlem har kort sagt bevæget sig med en Livlighed, som jeg for en Deel paastjønner, og derfor har det altid interesseret mig at lægge Mærke til hans Optræden, thi jeg holder meget af livlig Productivitet, og jeg har seet det ærede Medlem producere det meest Forskjellige om denne Ting. Til Slutning vil jeg hertil føie, at det ærede Medlem udtalte, at dette Spørgsmaal løses ikke, inden det oeconomiske Spørgsmaal kommer forinden. Naar jeg skulde sige, hvorved jeg muligt adskiller mig noget fra begge de forskjellige Hovedretninger, saa troer jeg, at den Retning tager betydelig feil, som vil løse Forfatningsspørgsmaalet uden at løse det oeconomiske Spørgsmaal, og jeg troer lige saa bestemt, at den Retning tager betydeligt feil, som vil løse det oeconomiske Spørgsmaal uden at løse Forfatningsspørgsmaalet. Det har altid staaet for mig, at skal der naaes en Løsning, som virkelig tilfredsstillter Grundlovens Paragrafer om Religionsfrihed, saa maae begge Spørgsmaal løses paa een Gang. Der maa derved tages saa grundigt fat, saa det kan siges, at Grundloven har ført til Religionsfrihedens fulde Nydelse i Danmark, men det har den ikke gjort endnu.

Berg: Jeg skal kun gjøre et Par Bemærkninger. Det ærede Medlem, som nu talte, forklarede os før, da han havde Ordet, at han ved forskjellige Understøttelser havde havt Tid og Leilighed til baade her og i Udlandet at sætte sig ind i alle Spørgsmaal, vedrørende de kirkelige Forhold, og han har jo nu anden Gang givet os at forstaae, at han kjender flere Detailler i den Retning; men det forekommer mig, efterat have hørt ham gjentagne Gange, at han med Hensyn til denne Sag alligevel hører til den Kategori af Sagkyndige, som ikke see Skoven for bare Træer. Jeg skal imidlertid ikke, netop nu, da Mødet er saa langt fremrykket, give mit Bidrag til at imødegaae det ærede Medlems Udtalelser; kun dette skal jeg bemærke, at han blev det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen) et vigtigt Svar skyldig — og dette er navnlig saameget mere paafaldende og fra hans Standpunkt saameget uheldigere, som